

IN MEMORIAM Barbara Pešak Mikec (1970–2018)

Vetrovnega 24. 10. 2018 smo se v Kranju poslovili od naše dolgoletne sodelavke in prijateljice, arhivske svetovalke Barbare Pešak Mikec.

Težko je govoriti v pretekliku o človeku, s katerim smo bili zadnjih dvajset let tako tesno službeno, nekateri pa tudi osebno povezani. Nemogoče je izbrisati njeno ime, ki se pokaže med imeni v telefonskem imeniku, brez solz in neznosne misli, da je dokončno in da se v tem življenju ne bomo več videli, kaj šele izmenjali iskrive misli in ideje, ki jih je naša draga Barbara imela vedno na zalogo.

Rodila se je 19. 3. 1970 v Kranju, kjer je živela vse svoje življenje. Po osnovni šoli je obiskovala kranjsko gimnazijo, takrat srednjo šolo naravoslovne smeri. Po zaključku se je odločila za študij ekonomije, a je kmalu spoznala, da to ni tisto, kar bi jo osebno in poklicno izpopolnjevalo, zato se je usmerila v humanistiko in vpisala študij zgodovine in sociologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Po uspešnem zaključku se je leta 1996 zaposlila kot pripravnica v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, v Enoti v Škofji Loki, kjer je nadomeščala arhivistko na porodniškem dopustu. Leto pozneje je prišla v Ljubljano in postala skrbnica arhivskega gradiva gospodarstva. V naslednjih letih je s svojo vztrajnostjo in praktičnimi rešitvami predvsem glede arhivskega gradiva propadlih in ukinjenih gospodarskih podjetij (med njimi kar precej zelo velikih in pomembnih, npr. Avtomontaže, Kolinske, SCT) postala strokovnjakinja na področju, ki ga je pokrivala večji del svojega arhivskega delovanja.

Z njenim prihodom v Ljubljano se je – brez lažnega povečevanja – v enoti marsikaj spremenilo; njena energija in nove ideje so razburkale arhivsko prakso. Začeli smo postavljati priložnostne razstave z zanimivim, slikovitim gradivom. Tako so nastali zgodovinski pregled cirkuških predstav v Ljubljani do začetka 20. stoletja, razstave o novoletnih voščilnicah, ljubljanskih hotelih in starih projektih za izgradnjo vzpenjače na Ljubljanski grad. Nekaj let smo izdajali izvirne tematske koledarje, k čemur je prispevala ideje, besedila in izbor gradiva. Pisala je o ljubljanskih fijakarjih; s področja gospodarskih fondov je objavila več prispevkov iz zgodovine ljubljanskih podjetij; sodelovala je pri sestavljanju zgodbe o inovatorju in podjetniku Janezu Puhu. Med zadnjimi je nastala njena raziskava zgodovinskega razvoja varstva pri delu.

Proučevala je tudi preteklost rodnega Kranja, raziskala je zgodovino vodovoda in vodovodnega stolpa, objavljala prispevke o političnem dogajanju med obema vojnoma, o življenju in delu Josipa Vošnjaka kot zdravnika v Kranju, o praznovanju stoletnice Prešernovega rojstva ... V zadnjem času je sodelovala pri večjih arhivskih projektih: Predstavitvi arhivskih zakladov Slovenije in razstavi ob stoletnici začetka prve svetovne vojne, za katero je svoj prispevek oddala pred rokom, saj je aprila 2015 že odhajala na zdravljenje ...

Izkazala se je tudi kot uspešna operativka na mestu vodje službe za materialno varstvo arhivskega gradiva. Njene rešitve in ideje na tem področju so nam vzor še danes. Našla jih je prav iz raznovrstnih izkušenj, ki jih je pridobivala vse od pripravništva naprej, predvsem pa jim je bila kos zaradi svoje dojemljivosti za tehniško in praktično delo.

Kot njen najpomembnejši prispevek slovenski arhivistiki lahko nedvomno štejemo trilogijo zgodbic o miški Mici in duhcu Ferdiju, ki so nastale iz želje po predstavitvi enigmatičnega in skoraj povsem neznanega poklica arhivista širši javnosti. To so bile verjetno prve arhivske pravljice na svetu in prav letošnjega

septembra, mesec pred njeno smrtjo, je prva izšla tudi v nemškem jeziku. Vendar zgodbice o zvedavi miški, ki odkriva arhiv s pomočjo učenega duhca Ferdija in pri tem izve veliko novega, ne bodo dobile nadaljevanja. Z Barbaro je umrla tudi Mica in duhec bo odslej osamljen taval po arhivskih skladiščih.

Njen vpliv pa se ni omejil le na profesionalno področje. Kljub temu da se ni nikoli postavljala v ospredje, je bila njena pisarna središče naše ljubljanske enote. V njej smo v odprtem in pozitivnem duhu razpravljali o arhivskih in osebnih problemih, odkrivali svet kulinarike in vrtičkarstva, reševali zapletena strokovna vprašanja in se tudi sproščeno smejali. Spodbujala nas je k novim rešitvam, novim poskusom, novim potem. Kadar nismo bili istih mnenj, je to sprejela mirno, strpno in spoštljivo, kot je pričakovati od zrele in srčne osebe.

In nikoli se ni ozirala nazaj. Njen pogled je bil vedno uprt v prihodnost. Minevanje, umiranje in smrt so bili pojmi, ki jih je težko prenašala, in vedno znova je nad njimi prevladal optimizem in širok nasmeh. Bila je iskriča in domiselna, dojemljiva, bistroumna, občutljiva za krivice, načelna in premočrna pri vsem, česar se je lotila. Obenem je bila izjemno pronicljiva opazovalka človeških lastnosti, ki je znala analizirati, marsikaj ji je bilo jasno, ko smo preostali še tavalili in razmišljali ... Znala je tudi poslušati, zato je bila sodelavcem in prijateljem izjemna opora.

Potem je prišla bolezen. Nismo si mogli predstavljati, da bi se ji zgodilo kaj hudega. Barbari pa že ne! V svojem stilu nam je dajala to upanje, bila je pogumna in – tako kot vedno – usmerjena naprej! Večina med nami sploh ni vedela, da je bolezen tako huda. Ona pa je iskala rešitev, ker se je zavedala svoje odgovornosti do moža in sinov, staršev in drugih bližnjih, ki jih je imela rada, in v skrbi zanje se je vztrajno bojevala ...

Po prvem napadu boleznimi se je vrnila pozdravljena. Tudi poklicno je začela na novo, bližje domu, v Enoti za Gorenjsko v Kranju. Bila je zadovoljna, da je v službo lahko prihajala peš. Njena želja je bila, da bi se bolj posvetila raziskavam o zgodovini svojega mesta, ki ga je imela nadvse rada. Toda ostalo ji je le še malo časa.

Ko je pred dobrim letom zbolela drugič, smo ves čas upali, da se bo kmalu vrnila in bo vse, kot je bilo. Da bo lahko uresničila še na desetine svojih idej in zamisli, da bo miška Mica še naprej potovala po slovenskih arhivih in s Ferdijem odkrivala zgodbe iz preteklosti. Toda nekdo močnejši od vseh nas, od naših želja, prošenj in pozitivnih misli je zavrtel tok v drugo smer.

In 21. oktobra se je nit Barbarinega življenja pretrgala, odšla je in za njo je ostala velika praznina. Kot ostane vedno za najboljšimi, ki – tako pravijo – odhajajo od nas prvi.

Tolaži nas le trdno prepričanje, da v naših srcih in mislih ne bo nikoli umrla in da nas bo njen neprecenljivi zgled trdnosti in srčnosti vodil skozi težave in preizkušnje; in z nami bo vedno, ko bomo pomislili nanjo.

Draga Barbara, hvala ti za vse!

Nataša Budna Kodrič
Marjana Kos